

1986, 24. dubna – Sdělení VONS č. 516 „A. Navrátilovi uložena ochranná léčba“ o rozsudku Okresního soudu v Kroměříži ukládajícím Augustinu Navrátilovi ochrannou ústavní psychiatrickou léčbu.

Dne 19. dubna 1986¹ rozhodl senát Okresního soudu v Kroměříži za předsednictví JUDr. Jindřicha Urbánka, že se Augustinu Navrátilovi ukládá ochranná ústavní léčba. V praxi to znamená, že může být držen v psychiatrickém ústavu libovolně dlouhou dobu, dokud ho na návrh ošetřujících lékařů soud neuzná za uzdraveného nebo nepřemění léčbu na ambulantní. Rozhodnutí dosud nenabývalo právní moci. A. Navrátil podal proti usnesení stížnost ke Krajskému soudu v Brně.²

Veřejné zasedání, původně určené do budovy Okresního soudu v Kroměříži, se ve skutečnosti konalo přímo v areálu psychiatrické léčebny – toto i další opatření (neznámý muž, převlečený za vrátneho a bránící ve vstupu do areálu) měla zjevně za cíl znemožnit účast rodiny a přátel A. Navrátila na veřejném zasedání. Tento záměr však nakonec zkrachoval na pevném postoji A. Navrátila – odmítl se podílet na jednání, dokud nebude umožněn vstup jeho blízkým.

Rozhodnutí soudu se opíralo především o znalecký posudek vypracovaný MUDr. Věrou Kodešovou, primářkou uzavřeného oddělení psychiatrické léčebny v Praze-Bohnicích, a MUDr. Gertlerem, lékařem na témže oddělení (ten se soudního jednání pro nemoc nezúčastnil). Znalci diagnostikovali paranoii querulanc a společenskou nebezpečnost dalšího pobytu A. Navrátila na svobodě zdůvodnili jeho údajnou trestnou činností – totiž otevřeným dopisem, v němž žádal státní orgány o přešetření okolností záhadné smrti řeckokatolického kněze³ Přemysla Coufala. A. Navrátil je se stejnou diagnózou nuceně hospitalizován již podruhé: poprvé se tak stalo v roce 1978 opět v souvislosti s trestním stíháním, tehdy za sbírání podpisů pod petici několika desítek katolíků z Čech i Moravy, požadující respektování základních náboženských práv.⁴

K obhajobě, spočívající jednak v poukazech na formální závady dosavadního řízení, jednak v požadavku, aby byl po věcné stránce přezkoumán obsah inkriminovaného dopisu, soud nepřihlédl a rozhodl, jak výše uvedeno.⁵

Augustin Navrátil, otec devíti dětí, aktivní katolík i občan (k jeho případu viz naše sdělení č. 486, 490, 491, 492, 498 a 513)⁶, bude tedy nadále nuceně hospitalizován a podroben léčbě s neodhadnutelnými škodlivými následky. Skutečným důvodem hospitalizace není údajná duševní choroba, jejíž posuzování vzbuzuje oprávněné pochybnosti, nýbrž jediné a nepochybně jeho veřejná aktivita, neobyčejně prospěšná jak pro věřící, tak pro celou společnost – a paradoxně označovaná za společensky nebezpečnou.⁷ Ostatně i my soudíme, že by důkladné přešetření smrti kněze Přemysla Coufala přispělo k upevnění právní a občanské jistoty naší společnosti.⁸

Informace o Chartě 77, r. 9, 1986, č. 6, s. 9–10.

POZNÁMKY

- ¹ Veřejné zasedání se uskutečnilo 21. 4. 1986. Usnesení Okresního soudu v Kroměříži přijaté senátem složeným z předsedy JUDr. Jindřicha Urbánka a soudců Miroslava Bureše a Vladimíra (zřejmě chybně uvedeno Josefa) Císaře a protokol o veřejném zasedání viz in: OS v Kroměříži, spis k případu Augustina Navrátila, spis. zn. Nt 124/86.
- ² V odůvodnění stížnosti Navrátil zdůraznil nedodržení standardních procesních náležitostí, jako byla účast pouze jednoho znalce u soudního jednání, vážné odborné nedostatky posudků, nepravdivě uvedené skutečnosti o jeho pověsti v místě jeho bydliště, zamlčení důležitého výroku soudní znalkyně, snaha o znemožnění veřejného zasedání, jeho násilné zadržení a nucené uzavření v psychiatrické léčebně v Kroměříži. Stížnost A. Navrátila byla Krajským soudem v Brně 15. 5. 1986 zamítnuta. Tamtéž, stížnost A. Navrátila a usnesení Krajského soudu v Brně o jejím zamítnutí viz též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. II/25 a 26, kart. 37.
- ³ Přemysl Coufal byl tajně vysvěceným římskokatolickým knězem.
- ⁴ K důvodům první hospitalizace Augustina Navrátila v psychiatrické léčebně viz více sdělení VONS č. 73, dokument č. 73.
- ⁵ Augustin Navrátil poukazoval během soudního jednání na závažné pochybení. Několik dní před samotným jednáním, během něhož se mělo rozhod-

nout mj. o formě jeho léčení, mu bylo doručeno usnesení Okresního soudu v Kroměříži z 10. 4. 1986 nařizující jeho psychiatrickou ústavní péči. Toto tvrzení je důkazem, že o psychiatrické ústavní léčbě Augustina Navrátila bylo rozhodnuto ještě před samotným soudním jednáním. K průběhu soudního řízení s Augustinem Navrátilem viz zprávy uložené in: LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. IV/1, kart. 37.

⁶ Dokumenty č. 489, 493, 494, 495, 501 a 516. K perzekuci katolického aktivisty Augustina Navrátila více viz sdělení VONS č. 73, 567, 586, 732, 760, 775, 796, 798, 832, 864 a 925, dokumenty č. 73, 570, 589, 735, 763, 778, 800, 802, 836, 868 a 929.

⁷ K osobě Augustina Navrátila uvedl František Lízna v rozhoru s Vojtěchem Vlčkem v roce 2004: „Byl to mimořádný člověk, horlivě se zasazující o náboženskou a politickou osvětu národa. Byl nesmírně odvážný a někdy až příliš neústupný. Když se ho chtěli komunisté zbavit, zavřeli ho na psychiatrii do Kroměříže, kde jsem ho navštěvoval. Intenzivně využíval čas v nedobrovolném místě pobytu k dalšímu psaní a obratně se hájil, že vše dělá v souladu se socialistickou ústavou a zákony, takže si s ním ani policajti mnohdy nevěděli rady. Byl jsem v Kroměříži svědkem toho, jak ve vedlejší místnosti řval nepřičetně rozčilený náčelník: „Ta kurva Navrátil na nás vždycky vyzraje“. VLČEK, Vojtěch: *Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel. Rozhovory s kněžími a řeholníky pronásledovanými za komunismu v letech 1848–1989*, Kostelní Vydří 2006, s. 228. K osobnosti Augustina Navrátila viz SOUKUPOVÁ, Jana: *Nepoddajní aneb nešlo to jinak. Příběhy jihomoravských disidentů v 70. a 80. letech 20. století*, Brno 2010, s. 132–137 (kapitola „Navrátil byl prorok z Lutopecen“).

⁸ Případ Augustina Navrátila vyvolal reakce v ČSSR i v zahraničí. Pavel Roubal zaslal 13. 8. 1986 dopis adresovaný pěti poslancům Federálního shromáždění ČSSR a České národní rady za okres Kroměříž, v němž hájil činnost Augustina Navrátila. LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. IV/2, kart. 37. Na stránkách *Práva lidu* 89, 1986, č. 4, s. 2, vyšel článek „Causa Navrátil: Jak dlouho ještě?“, v němž Lenka Škrabánková zaznamenává případ Augustina Navrátila a vyjadřuje obavy z jeho pobytu v psychiatrické léčebně, do níž byl až do odvolání umístěn natrvalo.

Londýnské listy přinášely pravidelně průběžné zprávy o případu Augustina Navrátila i o nových poznacích v kauze kněze Přemysla Coufala. V srpnovém čísle bylo mj. napsáno: „*Britský výbor C. D. U. P. [Committee for Defence of the Unjustly Prosecuted – Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných] se plně angažuje na pomoc Navrátilovi a projevy podpory se sbíhají z celého světa. [...] Dnes otiskujeme dopis francouzského kněze R. Guérineaua a odpověď předsedy MNV v Kroměříži.*“ Farář z francouzského Chateaudunu, spřáteleného s městem Kroměříž, Roger Guérineau vystoupil na obranu Augustina Navrátila a za dodržování Všeobecné deklarace lidských práv a svobod. Na jeho dopis reagoval předseda MNV Kroměříž Milan Vaculík, který se snažil zpochybnit informace o případu Augustina Navrátila,

Chartu 77 charakterizoval jako „skupinu lidí, která žije izolována mezi námi, bez podpory ostatních občanů naší republiky [...], skupina individuí, které využívají všech možností, aby získali popularitu v zahraničí a především finanční prostředky pro své soukromé zájmy a spekulace“. Navrátila charakterizoval jako nemocného člověka, který trpí velice těžko léčitelnou duševní nemocí paranoia querulans. Vaculík dále pokračoval: „Víte dobře, že svoboda náboženského vyznání je v Československé socialistické republice zaručena Ústavou ČSSR a nikdo u nás nikdy nebyl a nemůže být odsouzen pro své náboženské citění.“ *Londýnské listy*, srpen 1986, s. 15, 16.

O případu Augustina Navrátila dále informovaly a v jeho prospěch intervenovaly např. australský *C. A. R. P.*, viz *C. A. R. P.*, jaro 1986, s. 1, in: LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. IV/5, kart. 37, a podrobněji také francouzský časopis *l'Amitié franco-tchécoslovaque*, viz LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. IV/6, kart. 37, dále britské *The Times*, 12. 2. 1986, viz in: tamtéž, sign. IV/7, kart. 37.